

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Accountantsverslag 2017
6 april 2018

An independent member of Baker Tilly International

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden
3. Beheersing van de bedrijfsprocessen
4. Bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole
5. Verslaggeving in de jaarstukken
6. Financiële positie en resultaat
7. Overige aandachtspunten
8. Bijlage 1 Controleverschillen

BAKER TILLY
BERK

Uw contactpersonen:

V.B. (Barry) Damen RA

Auditpartner

M: 06 – 55 88 54 32

E: b.damen@bakertillyberk.nl

L.J. (Louw-Jan) Feitsma RA

Audit Manager

M: 06 – 10 14 34 14

E: l.feitsma@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.

Fascinatia Boulevard 200-300

Postbus 8545

3009 AM ROTTERDAM

T: 010 – 253 59 00

1. Inleiding

Vertrouwelijk

Aan het College van Hoofdingelanden
van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Geachte leden van het College,

Voor u ligt het accountantsverslag dat wij hebben opgesteld op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2017 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

In dit verslag is allereerst een samenvatting opgenomen van onze bevindingen betreffende de beheersing in de bedrijfsprocessen inclusief de geautomatiseerde gegevensverwerking. U treft in hoofdstuk 3 van dit verslag een samenvatting van hetgeen wij hierover reeds gerapporteerd hebben in onze managementletter. Vervolgens zijn de bevindingen opgenomen zoals door ons zijn geconstateerd bij de controle van de jaarrekening waarbij wij ook aandacht besteden aan de verslaggeving in de jaarstukken en de financiële positie van het waterschap.

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening over boekjaar 2017 een goedkeurende controleverklaring ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid te verstrekken. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

De controle van de jaarrekening over boekjaar 2017 is de eerste controle die wij voor uw organisatie verrichten. Dit vraagt in de praktijk om een periode van gewenning en frequente afstemming tussen beide partijen. Wij constateren dat het eerste controlejaar soepel en voorspoedig is verlopen, mede door de goede oplevering door uw organisatie. Wij bedanken de medewerkers van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Met vriendelijke groet,

V.B. Damen RA
Auditpartner

2. Aard en reikwijdte van de werkzaamheden

2.1 Opdracht

Wij hebben van het College van Hoofdingelanden (hierna: CHI) de opdracht gekregen om de jaarrekening over boekjaar 2017 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier te controleren. De randvoorwaarden betreffende de opdracht zijn wij in de opdrachtbevestiging met u overeengekomen.

Wij hebben gecontroleerd of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva per 31 december 2017 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Verder hebben wij onderzocht of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 rechtmatig tot stand zijn gekomen, wat wil zeggen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het waterschap zelf. Tot slot hebben wij vastgesteld of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening, geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie op grond van het Waterschapsbesluit bevat.

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij de goedkeuringstolerantie gehanteerd in overeenstemming met het Waterschapsbesluit (hoofdstuk 5.2). Hieruit volgt dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 2.700.000 (1% van de bruto lasten inclusief toevoeging aan de reserves) hebben gehanteerd en een tolerantie voor onzekerheden van € 8.100.000 (3% van de bruto lasten inclusief toevoeging aan de reserves). De rapporteringstolerantie voor dit verslag van bevindingen is daarbij gesteld op € 125.000 (conform hoofdstuk 7 van uw controleprotocol). Dat wil zeggen dat we afwijkingen groter dan € 125.000 opnemen in dit accountantsverslag. Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie zijn de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

2.2 Verantwoordelijkheden

Het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden (hierna: D&H) van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het D&H is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het CHI is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle.

2.3 Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, de Regeling controleprotocol WNT 2017 en het controleprotocol van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische gedragsnormen en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Wij hebben in onze opdrachtbevestiging uiteengezet dat voor iedere controleopdracht inherente beperkingen gelden. Onze controleaanpak en geselecteerde werkzaamheden zijn gebaseerd op onze inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

De inschatting van de risico's is, mede op basis van overleg met het D&H en het management van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, tot stand gekomen door de beoordeling van de interne beheersing binnen de organisatie voor zover die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en het getrouwe beeld daarbij. Ook hebben wij de omgevingsfactoren en activiteiten van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier in onze beoordeling betrokken.

Bij onze werkzaamheden voor de interim-controle hebben wij de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersing binnen uw organisatie beoordeeld. Bij onze werkzaamheden voor de eindejaarscontrole hebben wij vervolgens de financiële informatie in de jaarrekening gecontroleerd. Hierbij hebben wij ook de geschiktheid van de gebruikte grondslagen en redelijkheid van de door het D&H gemaakte schattingen in de jaarrekening beoordeeld.

De bevindingen naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij opgenomen in dit accountantsverslag. Ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening hebben wij opgenomen in onze controleverklaring.

3. Beheersing van de bedrijfsprocessen

3.1 Werkzaamheden

Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier hebben wij een onderzoek ingesteld naar de administratieve organisatie en de interne beheersingsmaatregelen (AO/IB) van het waterschap. In onze werkzaamheden beperken wij ons tot die onderdelen van de AO/IB en in die omvang als voor onze controle van de jaarrekening noodzakelijk is. Dit houdt in dat onze rapportage niet noodzakelijkerwijs alle aandachtspunten voor de organisatie weergeeft die bij een meer uitgebreid en specifiek hierop gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen.

3.2 Reikwijdte van de interim-controle

De opzet, het bestaan en de werking van de processen 'inkoop' (en 'betaling'), 'personeel' en de 'automatiseringsomgeving' in uw organisatie zijn kritisch beoordeeld en getoetst, zodat we een oordeel kunnen geven over de betrouwbaarheid van de interne informatievoorziening en de jaarrekening. Hierbij hebben wij waar mogelijk gebruik gemaakt van de werkzaamheden van uw interne audit.

Voor de overige processen ('aanbestedingen', 'belastingopbrengsten' en 'subsidiebeheer') geldt dat wij met name de opzet van de interne beheersing hebben beoordeeld en het bestaan hebben vastgesteld. In onze controleaanpak is het efficiënter om de transacties in deze processen grotendeels door gegevensgerichte werkzaamheden te controleren in plaats van door systeemgerichte werkzaamheden.

De bevindingen naar aanleiding van de hierboven genoemde werkzaamheden hebben wij in februari 2018 met de organisatie besproken en zijn tevens gerapporteerd in onze managementletter 2017. In paragraaf 3.3 en 3.4 van dit verslag hebben wij de bevindingen uit de managementletter samengevat.

3.3 Bevindingen ten aanzien van de beheersing

Naar aanleiding van ons onderzoek naar de AO/IB hebben wij in het kader van de jaarrekeningcontrole geen hiaten geconstateerd in de AO/IB. Wel hebben wij geconstateerd dat het meerjarenbeleidsplan concerncontrole 2013-2016 (onderdeel 2 interne controle) niet is geüpdatet voor boekjaar 2017. Wij bevelen u aan om de wens tot gebruik van dit meerjarenbeleidsplan te evalueren en indien daar noodzaak toe is het meerjarenbeleidsplan te updaten.

3.4 Bevindingen ten aanzien van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Volgens wettelijke bepalingen dient de accountant verslag uit te brengen van de bevindingen over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij onderzoeken de geautomatiseerde gegevensverwerking voor zover wij dat noodzakelijk achten in het kader van de controle van de jaarrekening. De accountantscontrole kan daarom leiden tot andere constateringën dan wanneer een gericht onderzoek naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zou plaatsvinden.

Bij ons onderzoek hebben wij ons gericht op de geautomatiseerde gegevensverwerking die wij voor Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als 'belangrijk' hebben aangemerkt. Het betreffen de applicaties Unit4 FIS2000 (met daarin de modules van de financiële administratie, projecten en de module voor de urenregistratie) en Basware (inkoopmanagement en factuurverwerking) alsmede de relevante General IT Controls.

Betreffende onze werkzaamheden ten aanzien van de General IT Controls (GITC's) en de Application Controls (AC's) hebben wij geen bevindingen geconstateerd die tot attentiepunten leiden in het kader van de jaarrekeningcontrole. General IT Controls zijn de algemene beheersmaatregelen die van belang zijn om de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking te kunnen waarborgen. Application Controls zijn controles die zijn ingebouwd in de software, bijvoorbeeld in de applicatie zelf of de onderliggende database.

3.5 Conclusie

Betreffende de accountantscontrole van de jaarrekening concluderen wij dat de interne beheersing en geautomatiseerde gegevensverwerking, aangevuld met specifieke gegevensgerichte werkzaamheden, voldoende aanknopingspunten bieden om te kunnen komen tot een goedkeurende controleverklaring.

4. Bevindingen eindejaarscontrole

4.1 Jaarrekening 2017: eerste controlejaar Baker Tilly Berk

Boekjaar 2017 is het eerste boekjaar waarvoor wij de controle van de jaarrekening van uw organisatie verrichten. Dit vraagt in de praktijk om een periode van gewenning en frequente afstemming tussen beide partijen. Wij constateren dat het eerste controlejaar soepel en voorspoedig is verlopen. De oplevering van een kwalitatief hoogwaardig jaarrekeningdossier door het jaarrekeningteam van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft hier zeker aan bijgedragen.

Voor een eerste controlejaar gelden een aantal specifieke aandachtspunten waarmee door de accountant rekening gehouden dient te worden:

- De accountant dient vast te stellen of de beginsaldi mogelijk afwijkingen bevatten die van invloed zijn op de financiële overzichten voor de lopende periode;
- De accountant dient vast te stellen dat de grondslagen voor financiële verslaggeving op consistente wijze tussen beide boekjaren worden toegepast dan wel dat de wijzigingen hierin toereikend zijn verwerkt en toegelicht.

Om bovenstaande aandachtspunten toereikend te kunnen opvolgen hebben wij een dossierreview bij de opgevolgde accountant uitgevoerd. Uit deze dossierreview volgen geen aanvullende of nieuwe aandachtspunten ten opzichte van de door ons uitgevoerde risicoanalyse en ingerichte controlestrategie.

Voor wat betreft de opvolging van de door de opgevolgde accountant gegeven aanbevelingen verwijzen wij u naar paragraaf 4.9 overige bevindingen.

4.2 Rapporteringstolerantie voor financiële afwijkingen

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden betreffende de jaarrekening hanteren wij een tolerantie vanaf welke wij geconstateerde afwijkingen aan het CHI en D&H van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier rapporteren.

In hoofdstuk 2.1 van dit verslag is reeds toegelicht dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 2.700.000 hebben gehanteerd en een tolerantie voor onzekerheden van € 8.100.000. De rapporteringstolerantie voor dit verslag van bevindingen is daarbij gesteld op € 125.000 (conform hoofdstuk 7 van uw controleprotocol). Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie zijn de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

4.3 Geconstateerde afwijkingen in de jaarrekening

Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij in overleg met uw organisatie enkele afwijkingen geconstateerd die de genoemde rapporteringsgrens overschrijden. Deze afwijkingen hebben wij hieronder nader toegelicht.

4.3.1 Overlopende passiva HWBP2 project Zuiderdijk

Voor het HWBP2 project Zuiderzeedijk is een bedrag van € 0,7 miljoen op de balans gereserveerd voor nazorg. In 2018 wordt € 0,3 miljoen aan kosten verwacht uit hoofde van het verleggen van sloot Zuiderdijk. De overige reservering ad € 0,4 miljoen is opgenomen voor mogelijke nazorg voortvloeiend uit het project Zuiderdijk. Gezien er na voorgenomen werkzaamheden in 2018 geen aanwijsbare verplichtingen zijn, is € 0,4 miljoen van de totale reservering voor het HWBP2 project Zuiderdijk gecorrigeerd in de jaarrekening.

4.3.2 Debetsaldi in de crediteurenlijst

In de crediteurenlijst is € 147.694 aan debetsaldi opgenomen. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft ervoor gekozen deze afwijking te corrigeren in de jaarrekening. Het effect hiervan op de jaarrekening is een toename van het balanstotaal met € 147.694. Het beeld van de jaarrekening verandert hierdoor niet.

4.3.3 Verantwoording werken voor derden

In de eerste concept-jaarrekening 2017 is een vooruit ontvangst 2017 ad € 0,7 miljoen als werken voor derden gepassiveerd op de balans. Deze ontvangst heeft betrekking op onderhoud van oevers door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voor de Provincie Noord-Holland.

Intern is Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier tot de conclusie gekomen dat deze verwerkingswijze het meest recht doet aan de contractuele bepalingen. Gezien de aard van het contract en het feit dat de verwerkingswijze door de jaren heen consistent dient te zijn heeft Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ten opzichte van de eerste concept-jaarrekening een correctie doorgevoerd, waarbij het positieve exploitatieresultaat uit de boekjaren 2015 en 2016 alsnog is gepassiveerd op de balans. Ultimo 2017 leidt dit tot een post werken voor derden op de passiefzijde van de balans ad € 1,8 miljoen. De reservering op de balans is bestemd voor in de toekomst te maken kosten voor het onderhoud aan oevers.

4.3.4 Contractenregister meerjarige inkoopcontracten

In de kadernota 2017 van de commissie BBV is het volgende opgesteld:

Bij meerjarige inkoopcontracten kunnen, afhankelijk van het geraamde inkoopbedrag, de Europese aanbestedingsregels van toepassing zijn. Een onrechtmatigheid bij de contractverlening zou in zo'n geval jaarlijks in de afweging naar de controleverklaring kunnen blijven doorwerken, doordat jaarlijks de lasten voortvloeiende uit het inkoopcontract in de jaarrekening zijn opgenomen. De Commissie BBV doet de stellige uitspraak om meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet in de balans opgenomen verplichtingen' op te nemen voor het volledige bedrag waarover het contract is afgesloten.

Als de contractwaarde is vermeld onder de 'niet in de balans opgenomen verplichtingen' is in feite de hele contractwaarde betrokken in de oordeelsvorming. De uitgaven die in het tweede jaar tot uitdrukking komen in de jaarrekening zijn weliswaar onrechtmatig tot stand gekomen, maar aangezien zij al een keer als fout zijn aangemerkt via de totale contractwaarde, worden deze lasten niet opnieuw als fout in de oordeelsvorming van de accountant betrokken. Indien in het eerste jaar het contract niet onder de 'niet in de balans opgenomen verplichtingen' is vermeld, heeft een dergelijke afweging nog niet plaatsgevonden. In dat geval wordt de geconstateerde fout in het tweede jaar in het oordeel van de accountant betrokken.

Deze contractverplichtingen zijn door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier in kaart gebracht en verantwoord in de jaarrekening onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Het in kaart brengen van de kwalificerende contractverplichtingen heeft grote inspanning gevraagd van uw organisatie door het ontbreken van een adequaat contractenregister met betrekking tot dit type contractverplichtingen. Tevens zijn contracten onder de Europese aanbestedingsgrenzen niet centraal inzichtelijk doordat deze niet zijn geregistreerd in een centraal contractenregister. Wij bevelen u aan om deze contracten centraal in een contracten register te registreren. Dit mede in relatie tot de rechtmatigheidsbevinding in paragraaf 4.5.1.

4.4 Oordeel in de controleverklaring

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening over boekjaar 2017 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. De oordeelsparagraaf inzake de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening luidt als volgt:

"Wij hebben de jaarrekening 2017 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier te Heerhugowaard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op 31 december 2017 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;*
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van het waterschap zelf.*

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;*
- de exploitatierekening over 2017;*
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;*

*Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
het jaarverslag Deel 1 – Effecten in detail;
het jaarverslag Deel 2 – Verplichte paragrafen.*

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;*
- alle informatie bevat die op grond van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is vereist."*

4.5 Naleving van de aanbestedingsrichtlijnen

4.5.1 Interne controle op basis van interne 'spendanalyse'

Binnen uw organisatie wordt de rechtmatigheid van aanbestedingen gecontroleerd. De belangrijkste uitgaven per leverancier ('spendanalyse') worden zichtbaar gemaakt om vast te stellen of de inkopen rechtmatig zijn. Hiermee kan bovendien relatief eenvoudig ook de doelmatigheid van de inkopen betrokken worden in de analyse.

In aanvulling op de door uw organisatie verrichte controles hebben wij op basis van een deelwaarneming de rechtmatigheid van de inkopen gecontroleerd. Hieruit is één bevinding naar voren gekomen.

Uit de interne 'spendanalyse' volgt één inkoop die ten onrechte niet is aanbesteed. Voor de betreffende leverancier is geconstateerd dat er in 2011 een driejarig contract is aanbesteed en in 2014 na afloop van het contract is verlengd met 3 jaar in de veronderstelling dat er een raamcontract was, dit was echter niet het geval en het contract had opnieuw aanbesteed dienen te worden. De kosten die vallen onder het contract en zijn gemaakt in 2017 zijn nader geanalyseerd. Het gaat om een totaalbedrag van € 354.792.

Voor de inkopen geldt dat er sprake is van een rechtmatigheidsfout van de uitgaven die betrokken moeten worden in ons oordeel over de rechtmatigheid van de lasten in de jaarrekening. Gezien het belang van deze uitgave in relatie tot de materialiteit leidt dit niet tot een aangepast oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening. Gezien de beperkte omvang van de genoemde bevinding valt deze binnen de grenzen en telt niet mee voor ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Wel maakt deze bevinding onderdeel uit van onze evaluatie van niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Op basis van de in hoofdstuk 4.5.1 opgenomen bevinding willen wij het belang van de interne beheersing rondom het voldoen aan de vereisten rondom inkopen en aanbestedingen benadrukken. Een toereikende beheersing waarborgt dat wordt voldaan aan interne en externe wet- en regelgeving omtrent de inkopen en aanbestedingen, waarmee het risico op financiële rechtmatigheidsfouten wordt ondervangen. Zoals beschreven in paragraaf 4.3.4 bevelen wij u aan het contractenregister zo in te richten dat meerjarige financiële verplichtingen volledig in beeld zijn.

4.5.2 Conclusie

Op basis van de door ons verrichte werkzaamheden blijken geen materiële rechtmatigheidsfouten ten aanzien van de inkopen en aanbestedingen die van invloed zijn op ons oordeel over de rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen lasten.

4.6 Verantwoording van de waterschapsbelastingen

4.6.1 Algemeen

In de jaarrekening zijn omvangrijke standen en stromen ten aanzien van de waterschapsbelastingen opgenomen.

Jaarrekeningpost	Bedrag
Belastingopbrengsten in het boekjaar	€ 218,3 miljoen
Vorderingen op belastingdebiteuren	€ 33,3 miljoen
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	€ -2,8 miljoen
Nog op te leggen aanslagen belastingen	€ 1,6 miljoen

4.6.2 Werkzaamheden en bevindingen

Onze werkzaamheden ten aanzien van de waterschapsbelastingen hebben bestaan uit een controle op de door uw organisatie opgestelde verbandscontroles. In de verbandscontrole worden o.b.v. bronnen (WOZ-waarden, aantal ingezetenen, oppervlakte e.d.) en tarieven de verwachte opbrengsten berekend. De verwachte opbrengsten zijn hierbij geconfronteerd met de werkelijk verantwoorde opbrengsten. De verbandscontrole is door ons gecontroleerd op basis van extern en intern beschikbare informatie. Wij concluderen dat de door uw organisatie opgestelde verbandscontrole consistent en adequaat tot stand is gekomen, op basis van de brongegevens.

De bruto belastingopbrengst in 2017 bedraagt € 229,1 miljoen (2016: € 228,8 miljoen). De netto belastingopbrengsten (na kwijtscheldingen, verminderingen en oninbaarheid) bedragen € 218,3 miljoen (2016: € 218,1 miljoen). Het gerealiseerde percentage van de bruto belastingopbrengsten bedraagt 95,29% (2016: 95,32%) en ligt daarmee in lijn met voorgaand jaar.

4.6.3 Conclusie

Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij geen bevindingen geconstateerd. De in de jaarrekening opgenomen standen en stromen inzake de waterschapsbelastingen zijn juist en volledig.

4.7 Werkzaamheden vaste activa

Betreffende zowel de immateriële vaste activa als de materiële vaste activa hebben wij specifieke werkzaamheden verricht gezien de omvang en het belang van deze posten in de jaarrekening. Wij hebben onze bevindingen hieronder opgenomen.

4.7.1 Ondergrens voor investeringen

Conform de Kadernota Activeringsbeleid geldt een ondergrens voor het activeren van uitgaven voor materiële vaste activa van € 0,1 miljoen en voor immateriële vaste activa van € 1 miljoen. Wanneer investeringen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en apart niet functioneren worden deze geactiveerd als deze investeringen gecumuleerd de ondergrens voor activering overstijgen.

Tijdens onze controle van boekjaar 2017 hebben we geen (gecumuleerde) investeringen geconstateerd met een aanschafwaarde van minder dan € 0,1 mln. Conform uw Kadernota Activeringsbeleid dienen dergelijke uitgaven direct in de exploitatie te worden opgenomen.

4.7.2 Investeringskredieten

In het kader van onze controle op rechtmatigheid van de uitgaven hebben wij een integrale controle uitgevoerd op de realisatie van projecten in relatie tot de verkregen investeringskredieten. Hierbij is rekening gehouden met de Verordening inzake de beleids- en verantwoordingsfunctie. Uit onze werkzaamheden volgt dat er geen sprake is van overschrijdingen van het investeringskrediet.

4.7.3 Schattingen in de jaarrekening

De schattingen inzake de levensduur en restwaarde van de vaste activa zijn opgenomen in de Kadernota Activeringsbeleid. Wij hebben vastgesteld dat de genoemde Kadernota in de activaregistratie op juiste wijze wordt nageleefd, de levensduren en restwaarden worden conform de Kadernota gehanteerd.

4.7.4 Conclusie

Op basis van de door ons verrichte werkzaamheden concluderen wij dat de vaste activa juist en volledig en in overeenstemming met de Kadernota Activeringsbeleid van het waterschap in de jaarrekening zijn opgenomen.

4.8 Overige bevindingen

In deze paragraaf zijn puntsgewijs een aantal bevindingen opgenomen die wij graag onder uw aandacht brengen.

- Gedurende de jaarrekeningcontrole hebben wij van uw organisatie het verzoek gekregen om na te gaan in hoeverre wij bij Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier mogelijkheden zien om de (tariefegalisatie)reserves in te zetten voor balansverkortings, bijvoorbeeld door extra afschrijvingen te doen. Op basis van de door ons uitgevoerde controle en ervaring bij andere lagere overheden, waaronder waterschappen zien wij momenteel geen mogelijkheid tot balansverkortings. Omdat dit het eerste jaar is en wij nog vele aspecten van uw organisatie (of financieel beleid) dieper/beter moeten leren kennen, hebben wij ons nog niet heel uitvoerig verdiept in de hoogte van uw reserves en de mogelijkheden die er zijn om die af te laten nemen zonder direct de schuldpositie verder op te laten lopen. Mochten wij in de toekomst wel mogelijkheden zien tot balansverkortings als gevolg van wijzigingen in regelgeving of anderszins, dan zullen wij u hierover informeren.
- Meerjarige contracten waarbij geen concrete (financiële) waarden verplicht zijn, zijn niet opgenomen in de niet uit de balans blikkende verplichtingen. Aangezien hiermee geen financiële verplichting is gemoeid sluit dit aan bij de geldende regelgeving. Echter mede door het ontbreken van een contractenregister met betrekking tot ook dit type contracten bestaat het risico op onvolledig zicht op de gereserveerde budgettaire ruimte voor dit soort contracten.
- Wij hebben kennis genomen van de aanbeveling van de opgevolgde accountant en tevens kennis genomen van de brief 'voortgang aanbevelingen jaarstukken 2016' d.d. 20 maart 2018 (registratienummer 18.33063) met de reactie van de organisatie inzake de voortgang hierop. Wij hebben kennis genomen van de reactie inzake de voortgang. We kunnen ons vinden in de beantwoording en zien geen aanleiding om de aanbeveling te herhalen.
- Tevens hebben we nog kennis genomen van de opmerking van de opgevolgde accountant inzake de vennootschapsbelasting. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft in 2017 voor het eerst aangifte vennootschapsbelasting gedaan over boekjaar 2016. De aangifte leidde tot een aanslag vennootschapsbelasting van € 0,1 miljoen. Wij hebben geconstateerd dat uw organisatie de aanbeveling van voorgaand jaar inzake vennootschapsbelasting op adequate wijze heeft opgevolgd.

4.9 Begrotingsrechtmatigheid

Bij onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij gecontroleerd of de jaarrekening voldoet aan het criterium van rechtmatigheid, zowel de financiële rechtmatigheid als de begrotingsrechtmatigheid. Voor die laatste geldt dat begrotingsrechtmatigheid mede wordt beoordeeld in relatie tot de 'Kadernota Rechtmatigheid 2017' van de Commissie BBV.

In de jaarrekening is het van belang om een analyse op te nemen inzake eventuele overschrijdingen en of die veroorzaakt worden door meer uitgaven binnen het voor een effect geldend beleid of dat er een andere oorzaak is voor de begrotingsoverschrijding. Voor waterschappen geldt hierbij dat overschrijdingen volgens de 'netto-kostenoverschrijding' worden beoordeeld.

Het overzicht met baten en lasten per effect is door u in de toelichting bij de jaarrekening opgenomen. Uit de daar opgenomen analyse blijkt dat er vier begrotingsoverschrijdingen zijn bij drie effecten. De door de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gepubliceerde 'Kadernota Rechtmatigheid 2017' vormt de basis om te bepalen of een begrotingsafwijking onrechtmatig is.

Hierbij merken wij op dat de overschrijding per effect toereikend zijn toegelicht in paragraaf 20.2 van de jaarrekening en dat bovendien op totaalniveau sprake is van een voordeliger exploitatieresultaat over het jaar (voldoende financiële ruimte elders binnen het effect in de begroting om de overschrijding te financieren).

Effect	Overschrijding	Toelichting
Waterveiligheid	1) € 1,0 miljoen	Er is sprake van een overschrijding ten opzichte van de herziene begroting die toereikend is toegelicht en op andere wijze binnen de exploitatie is opgevangen. Het betreft geen onrechtmatigheid die meetelt in het oordeel van de accountant.
Schoon water	2) € 0,3 miljoen	Er is sprake van een overschrijding ten opzichte van de herziene begroting die toereikend is toegelicht en op andere wijze binnen de exploitatie is opgevangen. Het betreft geen onrechtmatigheid die meetelt in het oordeel van de accountant.
Veilige (vaar)wegen	3) € 0,1 miljoen 4) € 0,7 miljoen	Er is sprake van een overschrijding ten opzichte van de herziene begroting die toereikend is toegelicht en op andere wijze binnen de exploitatie is opgevangen. Het betreft geen onrechtmatigheid die meetelt in het oordeel van de accountant.

5. Verslaggeving in de jaarstukken

5.1 Algemeen

In boekjaar 2017 is door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier evenals in voorgaande jaren gerapporteerd met inachtneming van de bepalingen van het Waterschapsbesluit.

5.2 Wet Normering Topinkomens

Op de beloning van de topfunctionarissen binnen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. Het bezoldigingsmaximum voor een topfunctionaris bedraagt in 2017 € 181.000 voor zover deze een dienstbetrekking heeft en € 258.000 voor zover deze geen dienstbetrekking heeft.

Voor Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is alleen de secretaris-directeur, de heer M.J. Kuipers, conform artikel 1.1b van de WNT, aangemerkt als topfunctionaris (met dienstbetrekking) voor de WNT. In de jaarrekening zijn de juiste bedragen en een toereikende toelichting opgenomen betreffende de bezoldiging en het dienstverband van de heer Kuipers.

5.3 Schattingen in de jaarrekening

Om de grondslagen en bepalingen voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden zich over verschillende zaken een oordeel vormt en schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende posten.

Naar onze mening zijn de door het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden gevormde schattingen redelijk en zijn deze toereikend toegelicht in de jaarrekening. Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste schattingsposten.

Belangrijke schatting	Beoordeling	Toelichting
Levensduur en restwaarde van de vaste activa	Schatting akkoord	De levensduur en restwaarde van vaste activa zoals opgenomen in de jaarrekening stemmen overeen met de door de vergadering van het college van hoofdingelanden vastgestelde Nota Activeringsbeleid. In aanvulling hierop hebben wij vastgesteld dat de schattingen van levensduur en restwaarde van de activa in lijn liggen met de schattingen die gebruikelijk zijn binnen de sector.
Waardering van de vorderingen inzake belastingen: Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	Schatting akkoord	De in de jaarrekening opgenomen saldi van de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren is dynamisch bepaald en statisch voor de overige vorderingen. Wij kunnen ons vinden in de systematiek en hebben vastgesteld dat deze ongewijzigd is ten opzichte van voorgaand boekjaar.

5.3 Schattingen in de jaarrekening (vervolg)

Belangrijke schatting	Beoordeling	Toelichting
Voorzieningen voor baggeren en saneren van waterlopen	Schatting akkoord	De in de jaarrekening opgenomen belangrijke voorziening betreft de voorziening voor baggeren en saneren van waterlopen. De voorziening baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. Op basis van tussentijdse actualisatie is reeds in 2016 geconcludeerd dat de toekomstige lasten lager zullen zijn in verband met minder baggerwerkzaamheden. In lijn met de meerjarenbegroting is de baggervoorziening in 2017 verlaagd als gevolg van de gewijzigde inzichten. Wij beoordelen de actualisatie als passend en de voorziening voor baggeren en saneren van waterlopen daarmee als volledig.
Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen	Schatting akkoord	Deze voorziening is gevormd voor pensioenverplichtingen en actuariael berekend.
Voorzieningen voor overige onderhoudswerkzaamheden	Schatting akkoord	Vanaf 2017 hanteert HHNK voor de vervanging van persleidingen en rioolgemalen een voorziening. Wij hebben de uitgangspunten voor deze voorziening beoordeeld en kunnen ons vinden in de wijze waarop deze tot stand is gekomen.

5.4 Informatie in het jaarverslag

De jaarstukken voor boekjaar 2017 bestaan uit het jaarverslag (inclusief de verplichte paragrafen en de effecten in detail) en de jaarrekening. Conform de voorgaand jaar gewijzigde wetgeving voor de accountantscontrole hebben wij het jaarverslag onderzocht om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de aanvullende informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Waterschapsbesluit en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Bij aanvang van de controle was de onderbouwing van enkele effecten niet aangeleverd. Wij constateren dat de onderbouwing van de aangeleverde effecten zeer compleet en overzichtelijk is aangeleverd. Bij één van de later aangeleverde effecten leek een afwijking te zitten tussen de aangeleverde onderbouwing en het jaarverslag. Wij adviseren u volledigheid van de onderbouwing van alle effecten te garanderen en de huidige mate van gedetailleerdheid van de aangeleverde dossiers te handhaven.

5.5 Conclusie

Wij hebben met de organisatie de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan besproken. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordelingen en onzekerheden en/of bijzondere transacties. Naar onze mening zijn de door het waterschap gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en juist toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties.

6. Financiële positie en resultaat

6.1 Financiële positie en resultaat

6.1.1 Algemeen

Uit de jaarrekening over boekjaar 2017 blijkt een positief saldo van de exploitatie van € 0,9 miljoen (begroot: € 0,0 miljoen). Het eigen vermogen van het waterschap bedraagt ultimo 2017, na de resultaatbestemming, € 106,5 miljoen (ultimo 2016: € 112,7 miljoen). De voornaamste afname van het eigen vermogen wordt verklaard door het saldo van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

In de jaarrekening is op diverse plaatsen, waaronder pagina 74, een toelichting opgenomen op de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Wij hebben kennis genomen van deze toelichting en hebben vastgesteld dat deze niet in strijd is met de jaarrekening.

6.1.2 Financiële positie

Gedurende de controle hebben wij met de organisatie gesproken over de financiële positie van het waterschap. Daarbij zijn wij met de organisatie van mening dat er bij het waterschap sprake is van een goede financiële positie en kasstroom en dat u bovendien voldoende inzicht heeft in de risico's en de wijze waarop die risico's geadresseerd kunnen worden.

In de paragrafen betreffende het weerstandsvermogen en financiering is een toereikende toelichting opgenomen betreffende de genoemde zaken. Verder hebben wij met de organisatie gesproken over reserves (weerstandsvermogen) in relatie tot de aanwezige risico's en hun kans op voorkomen. Wij zijn met de organisatie van mening dat een goede analyse van de risico's en hun kans op voorkomen wenselijk is om de benodigde omvang van het weerstandsvermogen te bepalen. De organisatie heeft reeds blijk gegeven van een toereikend inzicht in deze zaken en uw risico's en risicomanagement.

Op basis van de resultaten en de financiële positie van het waterschap hebben wij geen bijzonderheden geïdentificeerd waarvan wij de organisatie naar onze mening op de hoogte moeten stellen. Uiteraard bespreken wij bovenstaande bevindingen en opmerkingen graag met u.

7. Overige aandachtspunten

7.1 Onafhankelijkheid

In het verlengde van de verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten, bevestigen wij dat de, naar ons oordeel, onafhankelijke positie in overeenstemming is met de wettelijke en beroepsvoorschriften. Tevens bevestigen wij dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen boekjaar niet is aangetast.

In kalenderjaren 2017 en 2018 hebben wij uitsluitend assurance-dienstverlening voor uw waterschap verricht, bestaande uit:

- Controle van de jaarrekening
- Subsidiecontroles (met name in het kader van het Hoogwaterbeschermingprogramma)

Verder is er geen sprake van aanname of giften van geschenken en /of uitingen van reclame of marketing. Wij zijn sinds 2017 bij uw organisatie betrokken als controlerend accountant. Vanuit onze verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten wordt dit niet aangemerkt als langdurige betrokkenheid bij uw organisatie. Onze onafhankelijkheid is daarom niet in het geding. Er zijn geen (overige) bedreigingen van de onafhankelijkheid.

In onze controleaanpak zijn diverse maatregelen opgenomen die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld. De leden van ons controleteam moeten verder jaarlijks hun onafhankelijkheid (schriftelijk) bevestigen. Ook hieruit volgt dat wij een onafhankelijke positie hebben ten opzichte van uw waterschap.

7.2 Fraude

Bij de uitvoering van de controle hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240 "De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten". Fraude kan volgens de definitie in NV COS 240 zowel onttrekking van middelen als verslaggevingsfraude betreffen.

Het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dient zowel preventieve (voorkomende) als repressieve (ondervangende) beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd. Het CHI is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Hiervoor analyseren wij het frauderisico in relatie tot een drietal drijfveren voor frauduleus handelen: a) prikkel en/of druk, b) gelegenheid en c) rationalisatie. Naar aanleiding van deze analyse hebben we voor uw waterschap geen verhoogd risico voor frauduleus handelen geïdentificeerd. De belangrijkste reguliere frauderisico's die wij in het kader van de controle hebben geïdentificeerd zijn:

- Onvolledige verantwoording van de opbrengsten uit belastingen;
- Onrechtmatige of onjuiste uitstroom van middelen;
- Onrechtmatige of onjuiste toekenning van opdrachten aan leveranciers.

Tijdens de controle bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico's. Hierover hebben wij gedurende de controle enkele malen overleg met u gehad waarbij geen nieuwe frauderisico's of relevante tekortkomingen in de beheersing of risicomanagement zijn geïdentificeerd.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij geen fraude of onregelmatigheden geconstateerd. Volledigheidshalve wijzen wij erop dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.

7.3 Accountantscontrole volgende boekjaren

We hebben begrepen dat de organisatie overgaat naar een nieuw geautomatiseerd systeem. Ook in het kader van de jaarrekeningcontrole is het conversieproces van groot belang. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft ons gevraagd in contact te blijven gedurende dit proces. Wij bespreken graag met de organisatie waar wij in het proces kunnen ondersteunen en welke gevolgen de conversie heeft op de jaarrekeningcontrole van het boekjaar waarin de conversie plaats gaat vinden.

Bijlage 1: Controleverschillen

In deze bijlage zijn de tijdens de jaarrekeningcontrole geconstateerde gecorrigeerde en ongecorrigeerde verschillen weergegeven.

Het overzicht met ongecorrigeerde verschillen zal worden verstrekt en als bijlage bij de bevestiging bij de jaarrekening worden gevoegd. Wij dringen er op aan om verschillen zo veel mogelijk te corrigeren. Omdat de ongecorrigeerde verschillen niet materiële bedragen betreffen kunnen wij instemmen met de overweging om deze verschillen niet te corrigeren.

Gecorrigeerde verschillen getrouwheid	Bedrag	Referentie in dit verslag
Correctie werken voor derden voor wat betreft de vooruit ontvangen bedragen die in de boekjaren 2015 en 2016 ten onrechte als exploitatieresultaat waren verantwoord.	€ 1,1 miljoen	Paragraaf 4.3.3
Nog te betalen nazorg HWBP2 project Zuiderdijk te hoog gewaardeerd	€ 0,4 miljoen	Paragraaf 4.3.1
Debetsaldi in de crediteurenlijst	€ 0,1 miljoen	Paragraaf 4.3.2
Ongecorrigeerde verschillen rechtmatigheid	Bedrag	Referentie in dit verslag
Een opdracht ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 0,4 miljoen	Paragraaf 4.5